

Výročná správa ECB za rok 2010

Uznesenie Európskeho parlamentu z 1. decembra 2011 o výročnej správe ECB za rok 2010 (2011/2156(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na výročnú správu Európskej centrálnej banky (ECB) za rok 2010,
 - so zreteľom na článok 284 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
 - so zreteľom na článok 15 Protokolu o Štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky, ktorý je pripojený k zmluve,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 2. apríla 1998 o demokratickej zodpovednosti v tretej fáze hospodárskej a menovej únie¹,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 23. novembra 2010 o výročnej správe ECB za rok 2009²,
 - so zreteľom na článok 119 ods. 1 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre hospodárske a menové veci (A7-0361/2011),
- A. keďže po prepade rastu v roku 2009 o 4,2 % zaznamenala eurozóna v roku 2010 rast HDP vo výške 1,7 % a očakáva sa, že v roku 2011 porastie o 1,6 %, i keď niektoré medzinárodné organizácie upozorňujú na možné spomalenie svetového hospodárstva;
- B. keďže priemerný celkový deficit verejných financií v eurozóne sa v roku 2010 zvýšil na úroveň 6,0 % HDP a priemerné dlhové zaťaženie bolo na úrovni 85,1 % HDP, čo je zvýšenie z hodnôt 0,7 % HDP, resp. 66,2 % HDP v roku 2007, pričom dlhové zaťaženie USA je 101,1 % HDP a Japonska 212,71 % HDP;
- C. keďže priemerná ročná miera inflácie podľa HICP v eurozóne dosiahla v roku 2010 výšku 1,6 % a miera rastu M3 ostala v roku 2010 na nízkej priemernej úrovni 0,6 %;
- D. keďže 10. mája 2010 ECB oznámila, že Eurosystem zasiahne dočasne na sekundárnych trhoch eurozóny s verejným dlhom prostredníctvom programu pre trhy s cennými papiermi, pričom účtovná hodnota vykonaných nákupov predstavovala na začiatku septembra 2011 sumu 129 miliárd EUR; keďže tieto cenné papiere boli nakúpené so zľavou;
- E. keďže ECB sa 4. júna 2009 rozhodla spustiť program nákupu krytých dlhopisov na primárnych a sekundárnych trhoch za 60 miliárd EUR, čo sa malo v plnej miere zrealizovať do konca júna 2010;

¹ Ú. v. ES C 138, 4.5.1998, s. 177.

² Prijaté texty, P7_TA(2010)0418.

- F. keďže ECB mala na konci roku 2010 vo svojej držbe 480 miliárd EUR v cenných papieroch krytých aktívami a 360 miliárd EUR v neobchodovateľných finančných nástrojoch, pričom tieto dve kategórie tvoria spolu 44 % jej celkových aktív;
- G. keďže neutíchajúce reči o reštrukturalizácii dlhu a jeho vplyve na finančné trhy a hospodárstvo v širšom meradle môžu opäť oddialiť ukončenie neštandardných opatrení zo strany ECB; domnieva sa však, že v záujme nezávislého riadenia dlhu by sa malo hľadať komplexné, dlhotrvajúce riešenie, ktoré nebude zahŕňať ECB;
- H. keďže úrokové miery v eurozóne zotrvali počas celého roka 2010 na úrovni 1 %, ale odvtedy narástli o 25 bázických bodov v apríli 2011 a opäť o 25 bázických bodov v júli 2011, čím došlo k zvýšeniu miery na 1,5 %;
- I. keďže v článku 282 ZFEÚ sa uvádza, že prvoradým cieľom ECB je udržať cenovú stabilitu a že ECB by mala podporovať všeobecné hospodárske politiky, ktoré majú prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa, a takisto berie na vedomie činnosť, ktorú v oblasti finančnej stability vykonáva Európsky výbor pre systémové riziká (ESRB) pod záštitou ECB;

Úvod

1. víta skutočnosť, že ECB bola dosiaľ veľmi úspešná v udržaní inflácie podľa HICP na úrovni okolo 2 %, a to napriek viacerým otrasom na makrofinančnej úrovni a nestálym cenám komodít a v čase nízkeho priemerného rastu HDP v Únii;
2. vyjadruje znepokojenie nad vplyvom zvýšenia úrokových sadzieb na hospodársky rast v eurozóne; dodáva, že by to mohlo sťažiť beztak pomalé oživenie v eurozóne, najmä v jej najslabších ekonomikách;
3. zdôrazňuje, že zatiaľ čo mesačná inflácia podľa HICP sa od začiatku roka 2010 pohybuje vo všeobecnosti nad hranicou 2 %, pre menovú politiku sú rozhodujúce očakávania budúcej inflácie, ktorých nízka úroveň je svedectvom vysokej vierohodnosti a nezávislosti ECB;
4. zdôrazňuje, že pred finančnou krízou rástol súkromný dlh, ako aj úverové bubliny a v niektorých prípadoch aj verejný dlh neudržateľným spôsobom a že bubliny súkromného dlhu viedli k vzniku rizík; ďalej konštatuje, že zvyšovanie verejného dlhu bolo výsledkom potreby zachrániť súkromný sektor, najmä finančný sektor;
5. zastáva názor, že okrem HIPC sú vývoj cien aktív a rast úverov v EÚ a v členských štátoch kľúčovými ukazovateľmi účinného sledovania finančnej stability v hospodárskej a menovej únii a v širšom meradle i v EÚ;
6. poznamenáva, že pomer verejného dlhu k HDP v eurozóne je oveľa nižší než v USA a Japonsku;
7. verí v silu hospodárstva eurozóny a dôležitosť eura ako medzinárodnej meny;
8. pripomína, že v súlade s článkom 282 ZFEÚ je hlavným cieľom ECB udržať cenovú stabilitu a že to prispieva k finančnej stabilite a náležitej likvidite na finančných trhoch; konštatuje, že finančná nestabilita je vážnym rizikom pre strednodobú cenovú stabilitu

v tom, že bráni plynulému fungovaniu transmisných mechanizmov menovej politiky; víta vytvorenie Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB) 1. januára 2011 pod dohľadom ECB; blahoželá ECB k tomu, že zohrala rozhodujúcu úlohu tým, že prijala núdzové opatrenia na udržanie stability trhov;

9. zdôrazňuje, že podľa článku 127 ods. 6 ZFEÚ môže Rada prostredníctvom nariadení v súlade s mimoriadnym legislatívnym postupom jednomyselne a po porade s Európskym parlamentom a Európskou centrálnou bankou poveriť Európsku centrálnu banku osobitnými úlohami, ktoré sa týkajú politiky obozretného dohľadu nad úverovými inštitúciami a ďalšími finančnými inštitúciami s výnimkou poisťovní;
10. zdôrazňuje, že spätný nákup dlhopisov na sekundárnych trhoch možno odôvodniť cieľom obnoviť menovú politiku, ktorá v tomto období, keď niektoré odvetvia trhu neobyčajne zlyhávajú, funguje efektívne; konštatuje, že tieto programy spätného nákupu dlhopisov sú doplnené programami na neutralizáciu likvidity;
11. vyjadruje hlboké znepokojenie nad pretrvávaním obnovej finančnej nestability v EÚ, ako aj značnej makrofinančnej nerovnováhy medzi hospodárstvami eurozóny a deflačných tlakov v mnohých členských štátoch eurozóny;
12. pripomína, že pretrvávajúci a dokonca neustále sa zhoršujúci nedostatok hospodárskeho zblížovania je pre jednotnú menovú politiku v eurozóne naďalej štrukturálnym problémom; zdôrazňuje, že vplyv menovej politiky na rôzne členské štáty eurozóny sa výrazne líši; domnieva sa, že tento asymetrický vplyv menovej politiky sa pravdepodobne ešte zvýrazní, ak bude ECB zvyšovať úrokové sadzby, keďže vo viacerých členských štátoch je väčšina úverov indexovaná krátkodobými úrokovými mierami; je preto presvedčený o potrebe spoločného fiškálneho riadenia na úrovni EÚ;
13. vyzýva Komisiu, aby zriadila Európsku nadáciu pre úverový rating a aby vyhodnotila klady a zápory dočasného prerušenia úverových ratingov pre krajiny, ktoré vykonávajú ozdravný program EÚ/MMF; vyjadruje ďalej hlboké poľutovanie nad súčasným oligopolným charakterom úverových ratingových agentúr a vyzýva na prijatie opatrení s cieľom podporiť hospodársku súťaž medzi úverovými agentúrami a zvýšiť ich počet;
14. vyzýva Komisiu, aby prijala potrebné opatrenia na vytvorenie Európskeho menového fondu s cieľom zabezpečiť, aby nebolo potrebné zapojiť do budúcej európskej úverovej politiky MMF, čím by sa znížila závislosť členských štátov od iných medzinárodných inštitúcií a trhov;
15. víta vstup Estónska do eurozóny ako dôkaz sily projektu spoločnej meny;
16. vyjadruje znepokojenie nad celosvetovým menovým vývojom a vonkajšou hodnotou eura, keďže neštandardné injekcie likvidity vo väčšine krajín OECD majú výrazné vedľajšie účinky; vyjadruje presvedčenie, že na zvýšenie stability celosvetového menového systému je potrebná oveľa užšia medzinárodná koordinácia;

Krízové riadenie

17. víta odhodlaný a aktívny postoj ECB počas celej krízy od roku 2007 a najmä počas nestabilnej situácie na finančných trhoch v rokoch 2007, 2008 a 2010 a najnovšie v lete 2011, keď sa niektoré veľké ekonomiky EÚ ocitli v ťažkostiach v súvislosti s

pretrvávajúcou nerozhodnosťou členských štátov, ktorá v situácii súčasnej dlhovej krízy núti ECB prevziať jednoznačne politickú úlohu;

18. konštatuje, že čiastočnú zodpovednosť za vytváranie cenových bublín treba prisúdiť aj menovej politike vzhľadom na neudržateľný rast úverov počas obdobia vedúceho ku kríze;
19. berie na vedomie návrhy v oblasti krízového riadenia, ktoré predložila ECB, a to v zmysle hospodárskeho riadenia, ako aj mechanizmu na riešenie problémov bánk;
20. vyjadruje poľutovanie nad absenciou primeraného rámca hospodárskej politiky EÚ na riadenie krízy a vážavým riadením krízy zo strany Komisie a členských štátov, predovšetkým tých, v ktorých sú potrebné reformy, a naliehavo žiada Radu a Komisiu, aby urýchlene navrhli komplexné a ďalekosiahle opatrenia, ktoré sú potrebné na zabezpečenie stability eura;
21. vyjadruje znepokojenie nad neustálymi tlakmi na trhoch so štátnymi dlhopismi krajín eurozóny, ktoré sa počas predchádzajúcich dvoch rokov prejavujú rozširovaním úrokových rozpätí; upozorňuje, že ústup do bezpečia spôsobený vlnami paniky počas súčasnej finančnej krízy má rozsiahly deformujúci účinok a viedol k vzniku nákladných negatívnych externalít; vyjadruje ECB uznanie za úsilie, ktoré vyvinula prostredníctvom svojho programu pre trhy s cennými papiermi, s cieľom znížiť úrokové rozpätia v ohrozených členských štátoch;
22. berie na vedomie reštrukturalizáciu gréckeho dlhu prostredníctvom dobrovoľnej ponuky na výmenu, ktorá je koordinovaná na úrovni EÚ; domnieva sa, že zníženie dlhového zaťaženia Grécka, ktoré bolo dohodnuté na samite 21. júla 2011, ničím neprispelo k obnoveniu udržateľnosti verejného dlhu;
23. konštatuje, že zatiaľ čo v časti súkromného sektora a vo väčšine členských štátov pokračuje znižovanie pákového efektu, verejný sektor naďalej trpí neúmernou úrovňou zadlženia, okrem iného aj v dôsledku opatrení na vyrovnanie sa s následkami finančnej krízy;
24. pripomína, že pred vypuknutím finančnej krízy klesol pomer verejného dlhu k HDP v eurozóne zo 72 % v roku 1999 na 67 % v roku 2007, zatiaľ čo miera zadlženia domácností a podnikov a pákový efekt finančného sektora sa v rovnakom časovom období podstatne zvýšili; pripomína najmä, že dlh domácností v eurozóne sa zvýšil z 52 % na 70 % HDP v tom istom období a finančné inštitúcie zvýšili svoj dlh z menej ako 200 % na vyše 250 % HDP; uznáva, že niektoré členské štáty, napríklad Grécko a Taliansko, sa vo významnej miere vymykali z tohto trendu;
25. berie na vedomie rýchly nárast miery pákového efektu ECB, meranej pomerom kapitálu a rezerv k aktívam, aj napriek tomu, že miera pákového efektu sa nemôže uplatňovať na centrálné banky rovnakým spôsobom ako na komerčné bankové inštitúcie; konštatuje však, že do polovice augusta 2011 sa už súvaha ECB znížila o približne 10 % od svojej najvyššej hodnoty, aj keď odvtedy sa opäť rýchlo zvyšuje; konštatuje, že aj napriek tomu, že aj súvahy ostatných centrálnych bánk boli výrazne zvýšené, miera pákového efektu ECB je vyššia ako miera pákového efektu iných porovnateľných centrálnych bánk s výnimkou tých, ktoré zaviedli programy kvantitatívneho zmierňovania, ako je americká Federal Reserve alebo britská Bank of England;

26. upozorňuje na to a víta skutočnosť, že rozšírenie súvahy ECB nevedlo k inflácii; zdôrazňuje rastúci význam ECB ako ústrednej protistrany medzi bankami eurozóny, čo je odrazom dočasného posunu v oblasti intermediácie z medzibankového trhu na eurosystém, ako aj zvýšenia aktív eurozóny v držbe eurosystému, ktoré budú časom splatné; ďalej konštatuje, že poskytovanie likvidity solventným bankám nemusí nevyhnutne znamenať zvýšenie objemu peňazí a konštatuje, že neštandardné opatrenia majú dočasný charakter; vyjadruje presvedčenie, že tento vývoj viedol spolu s vonkajšími faktormi k tomu, že miera inflácie zostala trvale na úrovni približne 2 %;
27. opäť upozorňuje na znepokojujúcu skutočnosť, ktorou je prílišné spoliehanie sa mnohých bánk eurozóny na likviditu, ktorú im poskytuje ECB, pri neexistencii plne funkčného medzibankového trhu; konštatuje, že zatiaľ čo v roku 2010 prijal eurosystém ako zábezpeku cenné papiere v hodnote 488 miliárd EUR kryté aktívami, kritériá prípustnosti pre tieto cenné papiere boli výrazne sprísnené, čo by malo viesť k postupnému zníženiu tejto sumy;
28. zdôrazňuje, že eurosystém odmietol zverejniť metódu určovania tzv. teoretickej ceny aktív so zníženou hodnotou, ktoré sú oprávnené pre operácie likvidity v rámci programu posilnenej úverovej podpory; zdôrazňuje, že je teda nemožné overiť, či ECB zohrala tzv. kvázi fiškálnu úlohu; žiada preto ECB o zverejnenie hodnotiacich metód, ktoré používala počas krízy;
29. zdôrazňuje, že vzhľadom na nedostatok skutočného krízového rámca eurozóny bola ECB nútená prijať riziká, ktoré nie sú zohľadnené v jej mandáte;
30. žiada ECB o väčšiu otvorenosť, pokiaľ ide o kvalitu a kvantitu cenných papierov, ktoré má vo svojej držbe vrátane cenných papierov krytých aktívami a prijímaných ako zábezpeka a iných obchodovateľných a neobchodovateľných cenných papierov držaných na menové účely a cenných papierov nedržaných na menové účely;
31. uznáva potrebu neštandardných opatrení v menovej politike a berie na vedomie ich dočasný charakter, ale požaduje postupné ukončenie týchto programov ihneď po stabilizácii finančných trhov a vyriešení krízy štátnych dlhov za predpokladu, že sa vytvorí rámec Spoločenstva zameraný na náležité vyriešenie finančnej nestability; žiada opatrenia na zavedenie integrovanejšieho hospodárskeho riadenia;
32. vyzýva ECB, aby v rámci programu pre trhy s cennými papiermi zaviedla mechanizmus diskontnej sadzby, ktorý sa bude dať upraviť, ak bude väčšina ratingových agentúr ďalej znižovať rating určitého cenného papiera, s cieľom zabezpečiť, aby ECB nemala vo svojom portfóliu príliš veľa rizikových aktív; ďalej sa domnieva, že ECB by mala zvážiť možnosť rozšíriť svoju politiku, ktorou je požadovanie aspoň dvoch ratingových hodnotení pred tým, ako prijme cenný papier ako zábezpeku, z výhradne cenných papierov krytých aktívami na všetky ostatné druhy zábezpek, pre ktoré je v súčasnosti potrebný len jeden rating, a vyzýva ECB, aby vyvinula svoj vlastný rámec posudzovania rizík;
33. zdôrazňuje, že podmienky uložené bankám využívajúcim zúčtovací systém Ciel'-2 a vo všeobecnosti nástroje poskytovania likvidity ECB vzbudzujú obavy, pokiaľ ide o úverové riziká pre samotnú ECB; vyzýva preto ECB, aby v záujme vyššej transparentnosti pravidelnejšie poskytovala verejné informácie o tokoch medzi centrálnymi bankami eurozóny meraných zúčtovacím systémom Ciel'-2 a aby v náležitom rozsahu poskytla

vysvetlenie najnovšieho vývoja s cieľom zabrániť tomu, aby tieto toky neboli chybné interpretované ako trvalé prevody z krajín, ktoré v súčasnosti hospodária s prebytkom, do zadlžených krajín;

34. vyjadruje znepokojenie nad vysokou úrovňou splatnosti a menovej nerovnováhy viacerých systémovo a nesystémovo relevantných bankových inštitúcií v eurozóne;
35. domnieva sa, že v súčasnom výnimočnom stave je naliehavo potrebné vymedziť a zverejniť dodatočné prísne podmienky spojené s poskytovaním likvidity ECB vrátane podmienok týkajúcich sa obozretnosti presahujúcich vnútorné a neverejné pravidlá a okresanie dlhu týkajúce sa zábezpeky prijímanej na operácie refinancovania;
36. žiada ECB, aby posúdila, či by požiadavky na povinné rezervy mohli byť popri úrokovej miere ďalším nástrojom zameraným na zabezpečenie finančnej stability bez spomalenia procesu obnovy;
37. konštatuje, že v USA a EÚ je jedným z dôsledkov menových politík zavedených pred a počas krízy vytvorenie strmšej výnosovej krivky, ktorá pomáha rýchlejšej rekapitalizácii systému bankovníctva s pomocou vkladateľov a poskytovateľov krátkodobých pôžičiek;
38. zdôrazňuje neustály a pevný postoj ECB, ktorý zastáva dlhé roky v otázke posilňovania hospodárskeho riadenia v európskom záujme;

Hospodárske a finančné riadenie

39. požaduje makroprudenciálny dohľad nad finančným systémom, ktorý by bol lepšie integrovaný do kontextu menovej politiky a zohľadňoval by rozdiely medzi krajinami v rámci eurozóny a krajinami, ktoré nie sú jej členmi; vyzýva na zintenzívnenie úsilia s cieľom vytvoriť integrovaný analytický rámec na spoločné posúdenie vplyvu makroprudenciálnej a menovej politiky a ďalej rozvinúť súbor mikroprudenciálnych nástrojov ESRB pri plnom zohľadnení vnútroštátnych, právnych a iných osobitostí finančného systému;
40. žiada výrazne zvýšiť zdroje, ktoré by boli k dispozícii novej architektúre finančného dohľadu v záujme zvýšenia jej účinnosti a ďalej vyzýva na priebežnú analýzu účinnosti novej architektúry finančného dohľadu s pomocou hodnotení vplyvu a na posúdenie dlhodobej alternatívy, ktorou by bolo vytvorenie jednotného európskeho orgánu finančného dohľadu, ktorý by zjednotil súčasné európske orgány dohľadu a Európsky výbor pre systémové riziká;
41. zdôrazňuje, že v súlade s návrhom, ktorý predložil Jean-Claud Trichet v Aachene 2. júna 2011, treba vytvoriť funkciu európskeho ministra financií, ktorý by mohol prípadne pochádzať z prostredia Komisie; domnieva sa, že sa treba primerane zamerať na otázku demokratickej legitímnosti takéhoto návrhu; v tejto súvislosti konštatuje, že v menovej únii sa fiškálna politika netýka len členských štátov, ale má mnoho cezhraničných dôsledkov a že súčasná kríza odhalila limity 100 % decentralizovaných fiškálnych politík; domnieva sa, že európsky minister financií by sa mal demokraticky zodpovedať Európskemu parlamentu; zdôrazňuje, že ďalší krok k fiškálnej únii v rámci metódy Spoločenstva si vyžaduje posilnenú demokratickú zodpovednosť a z dlhodobého hľadiska prípadnú revíziu zmluvy, avšak uznáva, že súčasný rámec umožňuje pevnejšie hospodárske riadenie z krátkodobého hľadiska;

42. zdôrazňuje potrebu jednotnej európskej štátnej pokladnice, aby sa ECB zbavila svojej kvázi fiškálnej úlohy; zastáva názor, že táto európska pokladnica by sa mohla vytvoriť na základe zmeny Zmluvy o EÚ;
43. víta skutočnosť, že Európsky mechanizmus pre stabilitu (EMS) získal právo nakupovať vládne dlhopisy na sekundárnych trhoch, pretože by to mohlo za súčasných okolností znamenať zníženie tlaku na ECB;
44. vyjadruje z tohto hľadiska poľutovanie nad tým, že EMS bol zriadený mimo rámca zmlúv EÚ, a preto vyzýva Komisiu, aby navrhla trvalý mechanizmus krízového riadenia založený na pravidlách Spoločenstva (napríklad európsky menový fond);
45. zdôrazňuje, že je absolútne nevyhnutné rýchle uviesť do platnosti a vykonať ustanovenia balíka o hospodárskom riadení; v tejto súvislosti žiada ucelené a vyvážené uplatňovanie európskeho paktu stability a rastu a automatický mechanizmus uplatňovania sankcií v prípade krajín s rozpočtovým deficitom;
46. s potešením do konca roka 2011 očakáva predloženie správy Komisie o vytvorení systému spoločného vydávania európskych štátnych dlhopisov, resp. dlhopisov eurozóny, na základe spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti, v prípade potreby doplnenej legislatívnymi návrhmi;

Vonkajšia dimenzia

47. keďže ECB, MMF a Komisia sa spolu zúčastňujú na misiách v niektorých členských štátoch, vyzýva Komisiu, aby v súlade s článkom 138 ZFEÚ predložila návrhy o jednotnom zastupovaní eurozóny navonok, predovšetkým v MMF;

Transparentnosť a zodpovednosť

48. odporúča, aby ECB zvýšila transparentnosť svojej činnosti a posilnila tým svoju legitimitu a predvídateľnosť; opakuje svoju dlhodobú požiadavku, aby sa súhrnné zápisnice zo schôdzí rady guvernérov zverejňovali;
49. vyzýva v súlade so správami Dvora audítorov na väčšiu transparentnosť a zodpovednosť v prípade dokumentácie k rozhodnutiam, ktoré sa týkajú postupov prijímania zamestnancov, ako aj prehodnocovania platov a odmien;
50. víta záväzok ECB zodpovedať sa Európskemu parlamentu a zdôrazňuje, že ECB plní veľmi konštruktívnu úlohu na najvyššej úrovni a prostredníctvom svojich zamestnancov v postupe spolurozhodovania;

o

o o

51. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, Euroskupine a Európskej centrálnej banke.